

پنداشت ستمکرکه ستم بامن کرد
درکردن خویش باند بمن بگذشت

بوابدی هبوبی لایمود صفحه‌لرده تثیت ایده‌ن بر صنعتکارک عجیبا «تبریز» ده قالمه‌سنه
امکان وارمیدر ؟ بروسه‌ده صنعت تاریخ‌مزی علاقه‌دار ایده‌ن شخصیتلری تثیت و تدقیق ایمک
ایمک ایسته‌ینلر ایچون کوچوک بر فهرست درج ایده‌رک بوضطر لره نهایت ویره جکم .

۱ — اولو جامعده بوکون هیچ بر نقطه‌سی قلامایان نقاش علی خفیدی لامه طرفندن
بحث ایدیلن «نقاش موسی» . بوکا بعضاً «معمار موسی» دینیلور .

۲ — یشیل محفانده کی چینیلری اعمال ایشه‌ن «نقاش محمد» . متواضعانه صورت‌نده امضاسنی
وضع ایده‌رکن «عمل محمد مجnoon» دیدیکی ایچون بز کندیسنسی بو عنوان ایله آرام‌مقده
اصابت ایمه‌یورز .

۳ — بروسه موزه‌سنده من ارطاشی محفوظ نقاش سنان بک .

۴ — نقاش فرخ .

۵ — نقاش علی .

۶ — شباهی نقاش احمد .

۷ — امور بک و قیمه‌لرند شاهد اولارق کوروولن نقاش محمد .

۸ — یشیلک اخشاب قسمنی ابداع ایده‌ن حاجی احمد تبریزی .

۹ — نقاش محمد شاه .

مسنون فارسی

«سہیل و نوبهار» ه دار

- پروفسور «مورغان» طرفندن نشر ایدیلن «سہیل و نوبهار» مناسبیله -

۱ — «فرهنگ نامه سعدی» مترجمی ایله «سہیل و نوبهار» مترجمی چین ذاتدر . مترجم
برنجی اثرده یالکز کندی آدینی ذکر ایتدیکی حالده ، ایکنیجی اثرده پدرینک آدینی ده علاوه
توکیات جموعه‌سی - ۲۶

ایم‌شدر . « فرهنگ نامه سعدی » نک باش طرفه قویدیغ مقاله نک آلتنجی صحيفه‌سنده « کنزالکبرا » آدلی برکتابدن بحث ایتمد و بوکتابده « خوجه مسعود » ه عالد اولق اوزره موجود اولان (۲۱) بیتی عیناً یازدم . بویتلرک اوچنی « فرهنگ نامه سعدی » ترجمه‌سنده عیناً بولدم و نومزو ايله کوسترم . کري يه قالان بیتلري بولا مادیغ ایچون « خوجه مسعود » ک ایکسنچي بر اثری داهما اولق لازم کلديکنی طقوزنجي صحيفه‌ده تصریح ایتمد . شيمدی « سهیل و نوبهار » ی او قورکن ، او بیتلرک بر قسمی بوراده کوردم . بولديغ بیتلر شونلردر :

يدنجي صحيفه‌ده کی : (هوا یابنب نفسکه اویغول « کوزك کور جانک ادا قیمغل) بیتی « سهیل و نوبهار » ده دوقوزنجي صحيفه‌ده موجود ایکسنچي بیتدر ؟ فقط براز فرقيلدر . ینه يدنجي صحيفه‌ده کی : (اول اکری چکرسن قوطفرویه صپ « اول اود یندرر اوستنه سن سوسپ) بیتی ايله (که هبر عمل باقیجخ چپ و راست « چونفسه مخالف دشر اوله راست) بیتی ، يکرمی ایکسنچي صحيفه‌ده موجوددر ؛ اون ایکسنچي واون اوچنجي بیتلردر . يدنجي صحيفه‌ده کی (کرم‌کيشیده چون سرشه الا « يرر کرم‌سیدی فرشته الا) بیتی ، « سهیل و نوبهار » ده اون يدنجي صحيفه‌ده موجود اون اوچنجي بیتدر .

سکيزنجي صحيفه‌ده کی : (برى بىزه قارشدى قرد و قيون « باراده صن بىله اوينزايون) بیتی « سهیل و نوبهار » ده اوچیوز برجنجي صحيفه‌ده موجود يدنجي بیتدر ، فقط براز فرقيلدر . سکيزنجي صحيفه‌ده کی : (ويرور اولدى ايتلر چدوکه سلام « دريلب باراده يرلر طعام) بیتی « سهیل و نوبهار » ده اوچیوز برجنجي صحيفه‌ده عیناً موجوددر دوقوزنجي بیتدر . سکرزنجي صحيفه‌ده کی : (قولاني چوق آكلادى ايشنىك « التدن کلدى سجدى قىش قوشنىك) بیتی « کنزالکبرا » ده ياكلىش يازيلشدى ؛ اونكچون بىتك صوكنه شبهه اشارتى اولق اوزره اوچ نقطه قويىشىم ؛ سهیل و نوبهار ده (۳۰۲) نجى صحيفه‌ده هم ده دوغى او لارق موجوددر ؛ اوچنجي بیتدر . سکرزنجي صحيفه‌ده کی : (که دكشىركىچون جىردىن هوا « يبا و حشى سئفر بشنده يووا) بیتی « کنزالکبرا » ده ينه ياكلىش يازيلشدى ؛ « سهیل و نوبهار » ده (۳۰۲) نجى صحيفه‌ده دوغى او لارق موجوددر ، دورىنجى بیتدر . شوقدر وار كه « چايىرن » كلهسى « چايىرده » او مالىيدر . سکرزنجي صحيفه‌ده کی : (الايچە اچزسە هىدم اي « قىزلىرها بىلدە جن آتماجەي) بیتی « کنزالکبرا » ده ينه ياكلىش يازيلشدى ؛ « سهیل و نوبهار » ده (۳۰۲) نجى صحيفه‌ده دوغى او لارق موجوددر ، ایکسنچي بیتدر . فقط « سهیل و نوبهار » ده دخى « آچمىز » كلهسى ياكلىشدە . دوغى وسى « آچمىز

= اوچاز » اولمالیدر. سکزنجی صحيفه‌ده کی : (نه یمشاق موم اول و نه قاتی طاش « نه یولق. قیخین نه ایکن یواش) بیتی « سهیل و نوبهار » ده ۳۶۳ نجی صحيفه‌ده عیناً موجوددر، اوچنجی بیتلدر. سکزنجی صحيفه‌ده کی : (کمک تخته‌اردی ایانخی احی) کمک بندرمدی تخته‌یه صوک اوچی) بیتی ایله آنی تعقیباً کان دیکر دورت بیت « سهیل و نوبهار » ده (۱۷۸) نجی صحيفه‌ده عیناً موجوددر . (۱۰، ۹، ۸، ۷، ۶) نجی بیتلدردر .

ایشته مذکور بیتلرک « سهیل و نوبهار » ده عیناً ياخود پك جزئی برفرق ایله بولونماسی، هر ایک اثرکده « خوجه مسعود » هاڭ اولدیغى و تعمیر دیکرلەه را ایک اثرکعین ذات طرفندن يازبىلديغى قطعىتلە اثبات ایتىكىدەدر . بعض بیتلرده کى خفيف فرقىلە كاتىجه ، بوندە ایک احتمال وار : بريسى مستىتسخارك خطاسى اولا بىلير. دیکرى، مؤلف اوچجە يازمىش اولدىغى. بربىتى صوکرادن تبدىل و تتعديل ايمش اولور. نىته كىم، شرق آثارنده بويىلە مؤلف قلمىدىن. چىقىمش پك چوق تعدىلات و تبدىلات صيق صيق كورولىكىدەدرە حق سکزنجى صحيفه‌ده کی : (اشىن زىردستك قىزىنەhar چوسا كا بىزدەت الرزو زكار) بیتی « فرهنگ نامە » ترجمەسىنەدە کى ۵۳۷ نجى بیتە چوق يېنىدەر ؟ هىحالدە برازتىدىل و تتعديل و ياخود سەونساخە اوغر امشىدر. كىدالك سکزنجى صحيفه‌ده کی : (اكودىلە اول اشك صقلغل + ا كر اولىيادتىل و بىغلەل) بیتى ده « فرهنگ نامە » ترجمەسىنەدە کى ۱۹۹ نجى بیتە چوق يېنىدەر . كىدالك سکزنجى صحيفه‌ده کی : (نتا كىسە ايلك يىزىنى كرە * كايروغى خىر ايلكىدىن يېر) بیتى ده « فرهنگ نامە » ترجمەسىنەدە کى ۱۷۳ نجى بیتە چوق ياقىنيدەر .

۲ - « خوجه مسعود » ك پدرى حقنەدە ئەن و تەخمين ايلە « عەمان » اولماسنە ذاھب اولمىشىم ؛ « سهیل و نوبهار » بوخطامى تصحىح ايتىدى . دىمك اولىوركە (۱۱، ۱۰) نجى صحيفەلرده بېش ايتىدىكم « مسعود بن عەمان » ده او عصرك علماسىدىن فقط « فرهنگ نامە » و « سهیل نامە » ناظمىمنىڭ غىرى بىزەت ايش .

۳ - « عاشق چلىي » بوكتابىدىن بىت ايدر كىن كتابىي « احمد » اسمىنە بىشاعىرە مال ايتىشىدر. حابلو ك كتابىك مقدمەسىنە كورولىور ك كتابىك بىك بىتى « خوجە مسعود » ك يىكىنى يىغى هەمشىرىھ زادەسى « عن الدين احمد » و مقتاقيسى « خوجە مسعود » نظم ايتىشىدر . كتاب « ۵۵۶۸ » بىت اولدىقىنە كورە خوجە مسعود (۴۵۶۸) بىت نظم ايمش اولىوركە، او تەكىن دورت مئلىنىن فضـلەدر . او حالدە كتابىي يالكىز « احمد » ده حىسىز ايمك حىسىز لقدر، هم ده خاطادر. بوقدر آچىق بىخطا، تىز كرە شعر ايازان بىمۇئاف اىچۈن غىز قابىل عفودر . مىركە .

عاشق چلینک سوزندن ده آکلاشیدینی وجهله بو کتابك نسخه‌سی غایت آزایمش. برده «عاشق چلپی» بوکتابی چو جو قلغنده کورمشد. دیک اوئیورکه لاپهله ا کلایه حق برچاغده دیکیلمنش ؟ صوکرادن ده ایکنیجی دفعه کورمه‌مش ؟ اونکچون چو جو قلغنده ایدیندیکی ناقص معلومات اوزره یورومشد. عین خطایی «۳۶۰» جلد اوزره «سلیمان نامه» یازان مشهور «فردوسی‌رومى» ده پاپشد. اوده «سلیمان نامه» سنك مقدمه‌سنده مآلأ شویله‌دیبور: [سلطان مراد ثانی دورنده «احمدی» اسکندر نامه‌ی، «شیخی» خسر و شیرینی، «شیخ اوغلی» خرشیدنامه‌ی، «احمد داعی» سهیل نامه‌ی نظم ایدوب پادشاهه تقدیم ایتدیلر. پادشاه بونلرک کتابلرینه نظر ایدوب چوق تحسین ایتدی و هر بربنه خلمت خاص ویردی. فقط برده «سلیمان نامه» یازیله‌سی بونلره تکلیف ایتدی . نه چاره که بونلرک دوردی ده عاجز قالدیلر. يالکز مجلسده حاضر بولونان «سیروزلی سعدی» پادشاهه عرض ایله، قولکز یاپه‌بیلیرم، دیشیدی ؟ کرچه‌پادشاهک اصلیله یاپدیسه‌ده (۲۵۰۰) بیت او لوب مختصر دوشدی ؟ حابوکبئم اثرم (۳۶۰) جلد (یعنی جزو) دن عبارتدر . سعدينک اثری بمنکنه نسبتله ذره قیلندن در .]

کورویورکه «اوژون فردوسی» دخی «سهیل و نوبهار» کتابی «احمد داعی» یه اسناد ایدیبور، اوده «خوجه مسعود» لک آدی سویله‌میور. برده، «فردوسی» بوراده کی افاده‌سنده «سهیل و نوبهار» کتابنە «سهیل نامه» دنیلیکنی کوسترمش اوئیور؛ برده «شیخ اوغلی» نک «خرشید نامه» سندن بحث ایدیبور؛ برده بودورت شاعرک و بشنبجی اولارق «سیروزلی سعدی» نک بزمانده یاشادیغی و سلطان «مراد ثانی» یه منسوب اولدقلرینی آکلاتیور . فـ الحـقـيـقـهـ، يـدـجـيـ عـصـرـدـهـ تـأـلـيـفـ اـيـدـيـلـانـ بـوـقـيـلـ اـثـرـلـهـ هـپـ بـوـیـلـهـ «ـنـامـهـ» کـلـهـ سـیـلـهـ توـصـیـفـ اـیدـیـلـیـورـدـیـ : اـبـدـانـامـهـ، رـبـابـ نـامـهـ، مـعـارـفـ نـامـهـ، فـلـكـ نـامـهـ، خـسـرـ وـنـامـهـ (ـداـسـتـانـ خـسـرـ وـشـیرـینـ)، سـهـیـلـ نـامـهـ (ـداـسـتـانـ سـهـیـلـ وـنـوبـهـارـ)، خـرـشـیدـ نـامـهـ (ـداـسـتـانـ خـرـشـیدـ وـفـرـخـشـادـ) وـسـاـرـهـ کـیـ ؟ـ حتـیـ کـلـسـتـانـهـ (ـکـلـسـتـانـ نـامـهـ)، بـوـسـتـانـهـ (ـبـوـسـتـانـ نـامـهـ) دـخـیـ دـیـنـلـیـمـشـدـرـ . معـ ماـفـیـهـ، فـرـدوـسـیـنـکـ یـوـقـارـیـدـهـ کـیـ اـفـادـهـ سـنـهـ باـقـیـلـیـرـسـهـ، سـهـیـلـ وـنـوبـهـارـ کـتابـیـ اوـدـهـ یـاـ آـغـزـدـنـ اـیـشـیـتمـشـ یـاـخـودـ اوـدـهـ چـوـ جـوـ قـلـغـنـدـهـ اوـقـوـمـشـدـرـ . سـهـیـلـ وـنـوبـهـارـ یـیـ حـقـیـلـهـ تـدـقـیـقـ وـتـبـیـعـ اـیدـنـ بـرـذـاتـ وـارـسـهـ، اوـدـهـ شـمـهـ سـرـ «ـشـیـخـ اوـغلـیـ» درـ. چـونـکـهـ «ـکـنـزـالـکـبـرـاـ» یـهـ قـوـیدـیـغـیـ بـیـتـلـرـیـ هـپـ «ـخـوـجـهـ مـسـعـودـ» یـهـ عـاـلـدـقـسـمـدـنـ اـتـخـابـ اـیـشـ، هـمـدـهـ: «ـخـوـجـهـ مـسـعـودـ بـیـورـدـیـ»، اـسـتـادـ

خوجه مسعود بىورور « دىيە خوجە حقى وىرمىشدر . بناءً عليه كتاب مذكور ئى مؤلفى اولىق اوزره « عن الدين احمد » ايله دايىسى « خوجە مسعود » ئى كۆستىمك لازىمدى.

ئى - كتابك مقدمه سىنك مطالعە سىندن پاك اىي آكلاشىلىيور كە « عن الدين احمد » داستانك باشىدن باشلامش ومقدمه يازمامىشدىز ؟ بناءً عليه (٢٦) نجى صحىفەدە كى « آغاز داستان »، سرلوحە سىندن اعتباراً باشلامش اولىيۇر . شىمىدى بورادن اعتباراً صايىچق اولور سەق (٩٤) نجى صحىفەنىڭ اون اىكىنجى يېتىنده بىك بىت تام اولىيۇر . بوكا كوره اون اوچىنجى . يېتىن دەن اعتباراً « خوجە مسعود » كە باشلامش اوپاسى لازم كلىرىسىدە، حقيقىتىدە بولىله دكلىدر . چۈنکە (٢٥) نجى صحىفەدە كى افادىيە نظر آ « عن الدين احمد » ٩٦ نجى صحىفەدە كى بشىنجى . يېتىه قدر يازمىشدىز ؟ « خوجە مسعود » ايسە مذكور صحىفەدە كى آلتىنجى يېتىن باشلامشىدە . شوقدىر واركە بوسابا كوره « عن الدين احمد » كە يازدىيىنى يېتىلر (١٠٢٢) اولور ؟ حالبۇ كە مقدمەدە، آنجاق بىك بىت يازمىشدىز، دىنلىيىلور . بن بونى شوپەلە حل ايتىم : داستانه عائىد اولان بىت بىك دانىدەر ؟ آرا يىرده دورت غزل واردە كە ٢٢ يېتىن عبارتدر ؟ بوغز لار داستانه عائىد اوپىوبە ناظم طرفىدىن علاوه ايدىلش اوپاسى ئىچۈن ، « خوجە مسعود » بو ٢٢ يېتى حسابا قاتماشىدە . بناءً عليه « عن الدين احمد » طرفىدىن ترجمە طرىپىلە نظم ايدىيان حقيقىتىدە بىك بىت اولىيۇر . « عن الدين احمد »، هىن قدر دايىسنىڭ مەدى و جەھە، قابلىتلى بىر شاعر اىسەدە، دايىسنه يېتىشىمك شوپەلە دورسون ، آرالىندا كى فرق پاك مەھىشىدە . بىرده « خوجە مسعود » بولۇرندە بىتون قىرت علميە وادىيەسىنى كاپىلە كۆستىملىدە ؟ حتى « فەرنەنگ نامە » ترجمەسى بىلە بونىڭ يانىندا سونو كىدر دىيە بىلەز . كتابك مطالعە سىندن خلاصە او لاراق شو چىقىوركە « عن الدين احمد » حكايە باشىندن اعتباراً (١٠٢٢) بىت نظم ايتىشىدە ؛ بونىك (١٠٠٠) بىتى اصل حكايىيە عائىد اوپوب (٢٢) بىت علاوه قىلىندىن غزىلار . صو كرا « خوجە مسعود » باشلامش حكايىيە بىتىملىدە . شوقدىر واركە « عن الدين احمد » كىي او دە آرا صىرا غزىلار قويىشىدە . صو كرا « خوجە مسعود » بولۇر ئاصل وجودە كەلدىكى ئاكلامقى ئىچۈن كتابك باشىنە بىر مقدمە علاوه ايتىشىدە . ايشتە شو نقطەلەر نظر دقتە آلىنچە ئابات اولوركە، اثر اك زىيادە « خوجە مسعود » د اسناد ايدىللىك لازىمدى .

٥ - كتاب (٣٧٧) نجى صحىفەدە صو كىن اىكى بىت قالەسى بىتىملى ؟ يەعنى كتابك صو كە بىتى مذكور صحىفەدە كى شوپىتىدە :

که‌التيجكز بى اول اريا . شفاعت قلا خاتم الانبيا

بو بىتىن صو كرا عين خطايي باز يلىش دوقوز بيت واركە، بودوقوز بيت كتابك تارىخ تحرىرىنى كوسىرمىك اىچون خطاط طرفىن نظم ايدىلش آيرى پارچەدر. شو قدر كه تارىخ تحرىرى ئيان ايتدىكى حالدە، شىھەسىزاوندىن داھامهم اولان آدىنى باپاسنۇك و مملكتىڭ آدىنى ذكر ايتمەشدەر. بو خطاط، شاعر او لقلە بر اي ترىيە فكىرىيەسى اعتبارىلە او رەحالى بى كىمسە ئىمش ؟ يعنى نېڭ عالم نەدە پىچ جاھل ايمىش. اثرلۇ صو كنه قويىدىنى بى پارچەدا ئىكى غربابت يامشدر : بىنخىسى آئى ئيان ايدر كن (اوچنجى جمادى) آئىندە دىمش ؛ حالبوكە (جمادى) آئى ايكىدر ، اوچ دكل ؟ ايكىنچىسى، سەنەنى كوسىرىكىن (٨٠، ٧٥٠) دىمش. حالبوكە (٧٥٠) باشقە، (٨٠) باشقەدر. بن بى بىنخى نقطەي شو يە حل ايدىورم : قاموس ترجمەسە باقىلەنچە كورولور كەعىز بىلەر قبل الاسلام (جمادى) آئى آلتى اعتبار ايدر و محرىمدن باشلارلاردى ؟ شو حالدە محرم (برىنجى جمادى)، صفر (ايكنىنجى جمادى)، ربىع الاول (اوچنجى جمادى)، ربىع الآخر (دردىنجى جمادى) او لور ؟ شىمىدىكى جمادى الاولى آئىنە (جمادى خمسە)، شىمىدىكى جمادى الآخرە آئىنە (جمادى سەتە) دىرلەرى دىرلەرى ؛ شىمىدى شو كتابك خطاطى اولان ذات شو تعبير قديمى بىلدىكى اىچون (ربىع الاول) دىيە جىك يرده (اوچنجى جمادى) دىمش ؟ هەم دە فارسييده (ركاب) كى كلهلىرى (ركىب) طرزىنە تىخوبىل جاڭز او لەقىندەن او كان ئىزىرە او لەرق (جمادى) كلهسىنى دە (جىيد) يامشدر ؟ صو كرا، فارسييده ا كىرىتىلە «دال» ايلە «ذال» فرق ايدىلە دىكىندەن بونى (جىيد) طرزىنە و قومشدر. نصل كە (اميد) كلهسىنى دە (اميد) يامشدر . شو حالدە شو كتابى خطاط ربىع الاول آينىك يىكمى ايكىنجى جمعە كونى بىتىرەش او ليمۇر .

ايكنىنجى غرابىتى دە شو يە حل ايدىبورم : تۈركلەر بعضاً بى عددى دوس دوغىرى سو يە مىوب جمع ياخود ضرب طريقيە سو يەلرلەر . مىلا (٩٠) دىيە جىك يرده (اوچ او تۆز)، كىنداك (١٣٠) دىيە جىك يرده (اوچ او تۆز بىرقى) دىرلەر. ايشتە بزم خطاطىنى (٨٣٠) دىيە جىك يرده (يىديوز اللى سكسان) دىمەشدر كە (٨٠ + ٧٥٠) دىمەكىدر . شو قدر واركە داھا صرىچ او لوق اىچون (يدى يوز و سكسان) ياخود اسىك لەنچە ايلە (يدى يوز اللى دانخى سكسان) دىغلى ايدى . مىكىن كە ضرورت وزن اىچون اادات عطفى حذف ايمشدر . شو حالدە كتاب (٨٣٠) دە ربىع الاول آينىك يىكمى ايكىنجى جمعە كونى باز يلىشدر .

بونك بیک برعشق نامه سزرن ه کەمشغول اوبل دزمەم آکسزین

بو بیت ایلک نظرده مؤلفک «عشقنامه» اسمىنده دیکر براثری اولدیغى ایهام ایدرسەدە . بو بیت ایلک نظرده مؤلفک «عشقنامه» اسمىنده دیکر براثری اولدیغى ایهام ایدرسەدە .
مقصد اویله دکلدر ؟ بلکە مؤلف دیملک ایستەیورکە: «بن برخواجە آدم ؛ اهل علمم ؛ مسلك علمادەم ؛ بکا شاعر لەك ؛ وبالخاصە بولیله عشق و علاقە يە ؛ غر امييەتە متعلق اثريازنۇ ياقىتمازدى ؛ فقط نە چارە كە حسيا تە مغلوب اولەرق بولیله غرامى بر افسانە يى نظم ايتىم . هان جناب حق قصورى عفو ايتسون ». مەلۇم اولدىغى وجهە، اسى شرق عالىلنجە بولیله عشقە متعلق حكايە باز مق شويلا دورسون ، شعر سوپەلەمك بىلە مەذموەدى .

٧ — مؤلفک «کليلە ودمەنە» مترجمى « قول مسعود » ايلە مناسى بىتنە كەنچە ، بىن فەكرى مجھە بونلار آدلرى براوەقلە برابر آيرى ذاتلىردر . مع ما فيه بوبابىدە كى دليللارم قطى بىرماھىتىدە صاييلاماز: اولا، « سەھىل و نوبهار » لەت اعتبار بىلە پاك زنكىن ، قىمت شاعر انەسى پاك يوكسک ؛ مەعنائى پاك اينچە، تشبېھلىرى پاك كۆزلى اولوب، «کليلە ودمەنە»سى ترجمەسى ايسە يوقارىيى نەقطەلرده بونك مادۇندەدر . ثانىا، بىن مؤلف كرڭ « فەرنەنگ نامە » ترجمەسى، كرڭ اشبو كتابى بويوكىاردىن بىرىنىڭ آدىنە ياز مادىغى حالدە « کليلە ودمەنە » ترجمەسى « اومور باك » نامەنە ياز مەلىشىدر . ثالثا، بىن مؤلف كندى آدىنى عمومىتە « مسعود » ياخود « مسعود بن احمد » دىيە ذكر ايتدىكى حالدە « کليلە ودمەنە » ترجمەسىندا مترجم كندىسىنى « قول مسعود » دىيە اعلان ايدىسۇر . رابعاً، مؤلفى پاك اىيلىن و بلکىدە مؤلفدىن او قويان « شىيخ اوغلى » كېي بويوك بىر شاعر بىن مؤلفدىن بىت ايىدر كەن بعضاً « خوجە مسعود »، بعضاً « استاد خوجە مسعود » تعمىرىنى قوللائىسۇر . اىركە مؤلفک « قول مسعود » دىيە ياد ايدىلدىكى دە واقع اولسەيدى و تېمير دىكىر لە « خوجە مسعود » ايلە « قول مسعود » عىن آدامدىن عبارت بولۇنسەيدى، « شىيخ اوغلى » مؤلفى بىر كرەدە « قول مسعود » دىيە ياد ايدىردى .

٨ — مؤلف « فەرنەنگ نامە » يى بىتى بىتنە ترجمە ايتدىكى حالدە، صانىورم كە بوكتابى بعضاً عىنماً وبعضاً توسيعاً ترجمە ئاتشىدر . اىركشو كتابىك اصلى اولان فارسىسى الدە او لىسەيدى، مترجمىك ترجمەدە كى مسلكى تاماً ميدانە چىقهىقدى .

٩ — اثر فەوطۇيىپى اصولىلەپاك كۆزلى باصىلمىش او لمقلە برابر اصل او لان نسخە سقامتى اولدىغى اىچۇن او سقامت مطبۇ عنەدە كورۇنىكىدە در . اىشته او نكىچۇندر كە محتاج اصلاح و تصحىحىدر . بىرده، اكزىادە « خوجە مسعود » ه عاڭد او لان قىمىدە بىرچۈق اسىكى لەغىل بولۇندىغى

ایچون بوکی لغتارک تفسیر ایدیله‌سی ده الزمدر. كذلك، ای چیقمادینی ایچون لا یقیله او قو نامايان
٢٣ قدر کله وارد رکه، اصل نسخه ده او قو نه بیلیور سه، بونی آیریجه بر جدول حائنده
باصدیر مدقه طایع ایچون بروظیفه در.

۱۰ — آیا صوفیه کتبخانه سنده (٩٤٥) نوصوده مقید بر جلد وارد رکه باشیجه ایکی.
اثری حاویدر: بونلرک برنجیسی حضرت پیغمبرک حضرت علیه اولان و صایاسی دره. ایکنجه‌سی
«ترجمة الالئی و تذكرة المعالی» آدلی برادر. بو اثر حضرت علینک سوزلرندن (٢٧٥).
سوزک فارسی یه نظمآ ترجمه‌سندن عبارتدر. بو اثرک مؤلفی «مسعود بن احمد بن شادی» دره.
اژدن آ کلاشیلان بعض قرینه‌لره بناءً، بو ذاتک «فرهنگ نامه سعدی» و «سهیل و نوبهار»
مترجھی «خوجه مسعود» اولدیغنه احتمال ویریورم:

۱۱ — «سهیل و نوبهار» ترجمه‌سنده تصریح ایدلش اولدیغی و جهله «خوجه مسعود» ک
آدی «مسعود بن احمد» دره. ایشته بو ازدهده عین اسم کورو لیور؛ فضله اولادق دده‌سنک
آدی ده «شادی» اولدیغی علاوه ایدلیور.

ب — مؤلف بو اثرده کندیستنک «مرحوم امیر محی الدین» ک طورونی اولدیغی.
سویلیور. «سهیل و نوبهار» ترجمه‌سنک (٣٧٦) نجی صحیفه‌سنک صوکنده آنسنک.
دده‌سنک بویوک کیمسه‌لر اولدیغی، فقط کندیستنک اونلرک یولنده کیده‌مه‌دیکنی آکلادیور.
ج — بو اثر (٧٤٦) ده تأثیف ایدلیش اولوب «سهیل و نوبهار» ایسه (٧٥١) ده تأثیف ایدلیشدرو.
آراده درت سننه فرق وار؛ زمان اعتباریله هرایکی اثرک بر ذاتن صدوری قابلدر.
مؤلف بو اثری وزرادن «ابوطالب» اسمنده بر ذاته هدیه ایمک او زره تأثیف ایدلیور.
اثره نهقدر «ابوطالب» نامنه یازیلش ایسه‌ده، بو المزده کی نسخه ٧٤٧ ده «حلی» صراللولوی.
حلیل بک) ک مطالعه‌سی ایچون استنساخ ایدلیشدرو. بو اسم، کورو لدیکی وجهله نقطه سز
اولادق یازیلشدرکه «چلی خضراللولوی خلیل بک» دیه او قو نعمق قابلدر.
امیر محی الدینه کلنجه، «ابن بیی» تاریخنده سلیچو قیلر زماننده قارامان والیسی اولادق.
بر «محی الدین» کورو لیور سه‌ده، بو خصوصده قطعی برشی سویله نه من. سننه سفی تیمین ایده‌مدم.
مذکور اثرسلیچو ق یازیسیله درکه، بزم شیمیدیکی رفعه من ایله نسخمزک آراستنده در.

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الملك المتعال كل وقت وحال والصلوة على سيدنا محمد وآل خيره ط وآل والتحيات على التابعين.

الاخيار والماهرين والانصار الذين فازوا بمحاسن السير واطايب الاعمال واقتنوا اسباب المجد والفضل والجلال .

اما بعد پوشينده نماند که چون من اول الامر الى يومنا هذا صرف انعام عام و بذل اهتمام تمام حضرت وزارت پناه کيوان ايوان آصف صف بزرجهر مهر مظفر فر سلطان السادات برهان السعادات ميلاد العترة الطاهرة بجمع العلوم الفاخره والمناقب الباهره التي شفعه في الدنيا والاخره مؤسس قواعد الملك و الملل ضابط قوانين العدل والدين والدول

له القهر والفكرين بالحلل والجرا
ينال العلي من فضل توفيق ربه

له العز والفضال بالسيف والقلم
فخر الدنيا والدين من اعظم اعلم اکمل ابوطالب يسرا الله له في الدارين جمیع المقاصد
والطالب اکریج در حلق علیان عموماً بوده است درباره بنده ضعیف مسعود بن احمد بن شادی المشتر
بسیط مرحوم امیر محیی الدین عفایله عنہ ورحم اسلافه بی انک ملازمه کرد و عبودیجی بجای آورده باشد
خصوصاً ارزانی شد و در قدیم شکر نعمت بهیج حالت تأخیر صورت بسته است هر بار در تصویری داشت
ومتخیله را برانجی کاشت که عجباً بچه واسطه و کدام دستاویز قدم بر جاده جرأة نهاده شممه از اخلاص
 Uboudiyat که مع بعد المسافة و طول الفراسخ در دل وجان ثابت و راست بمحل ظهار آورد ناکاره روزی
در منتصف ماه ذو القعده سنّت واربعین و سبعماهه کتاب نثاراً را که بر حروف تهیی مرتب است
از کلام امیر المؤمنین علی بن ابی طالب کرم الله وجهه مطالعه می کرد و دل افسرده وجان پزمرده را لاطافت
فصاحت و سلاست عبارت آن لایق اندازه فهم قلیل و طبع کلیل تازه می کردانید در خاطر افتاده
اکر ممکن باشد تاین کاتا نیز چنانکه صد کله را ترجمہ منظوم ساخته اند بنظم آورده و بیند کیش
کرچه خرما طرف بصره نشاید بدن و رچه زیره سوی کرمان نتوان آوردن

تحفه درویشانه برد شود شاید که بنظر النقائص ملحوظ توائد کشت و هر چند شان ایشان که ترجمه صد کله
رساخته دریخته بود اما بحکم ان لم يدرك الصالع شاؤی الضایع بعد استخاره الله تعالیٰ با وجود انک پریشانی
در خاطر جمع و آکنده و جمعیت باطن و ظاهر متلاشی و پراکنده بود در مدت هفت روزه نه ملازمت
مطلق بل باعتبار کیف ماتفاق این دویست و هفتاد و پنج کله را که در نسخه مسطور و مذکور یافته متوجه
ساخته ترجمة الالئی و تذکرۃ المعالی نام نهاد و از قلت بضاعت و قصور فهم درین صناعت این بیت را در مقام اعتذار
تکرار می کنند که

پای ملینی نزد سلیمان بدن عیست ولکن هنرست ازموري
توضع می روذکه چون بشرف مطالعه اشرف مشرف کردد در موقع قبول محل و قوع یابد و در آنچه
شهر فیه است امین داشته می شود که فضلاء ملازمان حضرت تصحیح و تقویح درین فرمایند ان شاء الله تعالیٰ
اثر کصوکی ده شویله در : [تم تحریر الکتاب بعون الملك الوهاب على يدی عبد الصعیف الکاتب
تذکر قلم الطالعه المخدوم الاعظم جامع مکارم الاخلاق والشیم فلکی الهمم حلی حصر اللولوی حلیل بک
ادام الله معاله و اکد مواليه في الرابع والعشرين من شهر صفر ختم بالخير والظفر لسنة سبع واربعين
وسبعماهه الهجریه] .

کلیسلی معلم رفعت